

TC hükümeti İspanya İç Savaşının sonuna kadar meşru cumhuriyetçi hükümetinden yana tavır koymuş ve başlıca İtalyan (sonra da Alman) faşizmlerinin âsi general Francisco Franco'ya yardımlarını engellemek için kurulan uluslararası örgütleri desteklemiş olmakla birlikte, bu politika çizgisiyle SB'ni memnun edememiştir.

Cumhuriyetçilere yardım eden Sovyetler, bir kere, uluslararası karışmazlık (adem-i müdahale) siyasetinin kendilerini de engellemesinden tedirgindiler. Kaldı ki, gerçekte Sovyet tutumu hayli karmaşıktı. Bir yandan en büyük tehlikenin Hitler Almanyası olduğunu düşünüyor, bir yandan da iktidardaki İspanyol solunun ezilmemesini istiyorlardı. İspanya'da ılımlı sosyalistlerin yanısıra anarşistler ve Troçkist komünist güçler de olmakla birlikte, cumhuriyetçilerin saffında döğüşmek üzere dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen uluslararası tugaylara (*International Brigades*) Sovyet destekli komünistler egemendi. Fakat bu konuda ikircikliydiler. Almanya'ya karşı olası bağlaşıkları olan İngiltere ile Fransa'nın, İspanya'da kazanılabilecek bir komünist zaferinden ürkeceğini hesaba katarak sonunda bu ülkeyi büsbütün gözden çıkaracaklardı. Fakat İç Savaş sürerken, zaten Habeşistan macerasından yeni çıkan İtalyan (ve Alman) faşizminin dünya barışı ve dengesi için oluşturduğu tehdidin kapitalist devletlerce de anlaşılmasına büyük önem veriyorlardı.

1937 Ağustosunda ortalarında Çanakkale açıklarında iki İspanyol cumhuriyetçi gemisinin torpillenmesi, Marmara'da da bir yabancı denizaltı gemisinin görüldüğü söylentilerinin çıkması üzerine, Türk basınında bu haberlerin yayımlanması, ama saldırganların Alman ve İtalyan olduklarının açıkça belirtilmemesi üzerine, Sovyet parti ve hükümet gazeteleri (*Pravda* ve *İzvestiya*), niçin Rusya'yı da şüphe altında bırakıyor ve faşistleri koruyorsunuz diye bizim gazetelere bir yayılım ateş açmışlardır.⁷

İşte bu hava içinde, 9 Eylülde Nyon'da İngiltere ve Fransa'nın çağrısıyla, Rusya, Romanya, Bulgaristan, Türkiye,

⁷ Bknz. Yunus Nadi, "Donkişotvâri Bir Taarruz," *Cumhuriyet*, 31 Ağustos 1937. Gerçeğin ne olduğunu bilmedikleri için böyle bir suçlamada bulunamadıklarını belirten başyazar, makalesini yine de biz Türk-Sovyet dostluğunun yararına inanmaya devam ediyoruz, diyerek bitirmektedir.